

SPIS TREŚCI

OD WYDAWCY	7
WSTĘP	9
Rozdział I. EWOLUCJA TEORII I PRAKTYKI PEDAGOGIKI SPECJALNEJ	
1. Uwagi terminologiczne	13
2. Aspekty historyczne pedagogiki specjalnej	16
3. Ewolucja pedagogiki specjalnej	18
4. Interdyscyplinarne aspekty pedagogiki specjalnej	22
5. Pedagogika specjalna w aspekcie edukacyjnym	25
6. Trendy rozwojowe we współczesnej pedagogice specjalnej	33
Przedmiot zainteresowań i zakres pedagogiki specjalnej	33
Systemy kształcenia specjalnego	36
7. Kształcenie specjalne w polskim systemie edukacyjnym	41
Rozwój praktyki i teorii pedagogiki specjalnej w Polsce	41
Założenia współczesnego systemu kształcenia specjalnego w Polsce	44
Kształcenie pedagogów specjalnych dla systemu integracyjnego	51
8. Podstawy prawne funkcjonowania systemu kształcenia specjalnego w Polsce (<i>Wiesława Szczepaniak-Maleszka</i>)	53
Rozdział II. RESOCJALIZACJA MŁODZIEŻY NIEDOSTOSOWANEJ SPOŁECZNIE	
1. Pojęcie resocjalizacji	59
2. Aspekt historyczny resocjalizacji nieletnich	61
3. Wykolejenie społeczne	67
4. Objawy wykolejenia społecznego młodzieży	68
5. Przyczyny przestępczości	69
6. Przestępczość nieletnich i formy jej zwalczania	73
7. Cele i zasady wychowania resocjalizującego	75
8. Resocjalizacja w środowisku otwartym	76
9. Resocjalizacja w zakładach poprawczych	79
10. Resocjalizacja nieletnich w zakładach wychowawczych	85
11. Współczesne trendy w pedagogice resocjalizacyjnej	87
12. System opieki nad dziećmi i młodzieżą niedostosowaną społecznie	92
Rozdział III. REHABILITACJA DZIECI NIEWIDOMYCH I SŁABOWIDZĄCYCH	
1. Budowa, funkcjonowanie i znaczenie narządu wzroku	94
2. Dysfunkcje narządu wzroku	95
3. Osoby niewidome i słabowidzące	98
4. Stopień inwalidztwa wzroku a możliwości rehabilitacji pedagogicznej	100
5. Przyczyny inwalidztwa wzroku	103
6. Ewolucja sytuacji społecznej i kształcenia niewidomych	106

7. Wpływ braku wzroku na rozwój psychiczny dziecka	110
8. Przegląd badań nad dziećmi słabowidzącymi	115
9. Rehabilitacja pedagogiczna dzieci niewidomych i słabowidzących	119
10. Stres i frustracja w życiu dziecka z inwalidztwem wzroku	128
11. Elementy specjalne kształcenia niewidomych i słabowidzących	131
Pismo punktowe L. Braille'a	131
Zasada poglądowości w nauczaniu niewidomych	133
Wskazówki metodyczne	137
Ćwiczenia kompensacyjne, korekcyjne i orientacyjne w kształceniu niewidomych	138
12. Uwarunkowania efektywności rehabilitacji uczniów niewidomych	146
13. Uwarunkowania efektywności rehabilitacji uczniów słabowidzących	151
14. Problemy integracyjnego kształcenia uczniów niewidomych i słabowidzących	154
15. Rehabilitacja zawodowa niewidomych i słabowidzących	156
 Rozdział IV. REHABILITACJA DZIECI NIESŁYSZĄCYCH I SŁABOSŁYSZĄCYCH	
1. Pojęcie głuchoty	166
2. Głuchota a rozwój psychiczny dziecka	169
3. Specyfika procesów poznawczych u dziecka z uszkodzonym słuchem	171
4. Specyficzne warunki kształtowania mowy dzieci niesłyszających	174
5. Problematyka nauczania i wychowania dzieci niesłyszających	180
6. Rozwój szkolnictwa dla dzieci niesłyszających	189
7. Wychowanie dzieci niesłyszających w wieku przedszkolnym	194
8. Metody nauczania mowy dzieci niesłyszających	196
9. Współczesne tendencje w rehabilitacji dzieci niesłyszających i słabosłyszających	204
10. System fonogestów jako klucz do rozumienia mowy oralnej i tekstu przez dzieci niesłyszające	209
11. Perspektywy rehabilitacji niesłyszających	212
 Rozdział V. REHABILITACJA DZIECI UPOŚLEDZONYCH UMYSŁOWO	
1. Definicja upośledzenia umysłowego	214
2. Profilaktyka w zakresie upośledzenia umysłowego	218
3. Z badań nad osobowością dzieci upośledzonych umysłowo	219
4. Opieka wychowawcza nad dziećmi upośledzonymi umysłowo	226
5. Realizacja zadań szkoły specjalnej	230
6. Kwalifikacja uczniów do szkół specjalnych	233
7. Cele wychowania i nauczania upośledzonych umysłowo	237
8. Nauczanie początkowe w kształceniu specjalnym uczniów upośledzonych umysłowo	241
9. Nauczanie całościowe (globalne) przez stosowanie metody ośrodków pracy	243
10. Realizacja metody ośrodków pracy	246
Zajęcia wstępne	247
Obserwacja	248
Kojarzenie	250
Ekspresja	251
11. Formy ekspresji stosowane w metodzie ośrodków pracy	251
Ćwiczenia fizyczne jako forma ekspresji	253
Czytanie i pisanie	253
12. Zastosowanie metod warunkowania instrumentalnego w kształceniu dzieci upośledzonych umysłowo	254
13. Współdziałanie warunkowania instrumentalnego z metodą nauczania globalnego w szkołach specjalnych	257

14. Nauczanie problemowe w szkolnictwie dla upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim	259
15. Funkcje nauczania problemowego w rozwijaniu myślenia uczniów upośledzonych umysłowo	262
16. Uwagi dotyczące rehabilitacji zawodowej uczniów upośledzonych umysłowo	265

Rozdział VI. TERAPIA WYCHOWAWCZA DZIECI HOSPITALIZOWANYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH RUCHOWO

1. Ograniczenie zaspokajania potrzeb przez choroby i dysfunkcje sprawności fizycznej	270
2. Pojęcie stresu i jego związek z chorobą	274
3. Wpływ choroby i niepełnosprawności ruchowej na stan psychiczny dziecka	278
4. Mózgowe porażenie dziecięce jako rodzaj niepełnosprawności	282
Objawy, rodzaje, terapia	282
Epidemiologia mózgowego porażenia dziecięcego	283
5. Choroba reumatyczna jako problem medyczno-pedagogiczny	286
6. Cele i formy terapii wychowawczej	293
7. Nauczanie dzieci w szkole szpitalnej	301

Rozdział VII. KOREKCJA FRAGMENTARYCZNYCH DEFICYTÓW ROZWOJOWYCH UTRUDNIAJĄCYCH DZIECIOM UCZENIE SIĘ

1. Zjawisko fragmentarycznych deficytów rozwojowych	305
2. Przyczyny trudności i niepowodzeń szkolnych	307
3. Nieharmonijny rozwój uczniów przyczyną trudności w uczeniu się	311
4. Opóźnienie rozwoju funkcji słuchowych jako przyczyna trudności w nauce czytania i pisanie	313
5. Dysfunkcje myślenia jako przyczyna niepowodzeń w nauce	314
6. Zaburzenia lateralizacji jako przyczyna trudności w uczeniu się	316
7. Zaburzenia mowy a trudności w uczeniu się	317
8. Wpływ zaburzeń emocjonalnych na powstawanie niepowodzeń szkolnych	318
9. Opóźnienie rozwoju ruchowego a trudności w nauce	319
10. Organizowanie w Polsce pomocy dzieciom z trudnościami w czytaniu i pisaniu	320
11. Terapia zaburzeń percepcyjno-motorycznych w innych krajach	323
12. Zasady pracy korekcyjno-wyrównawczej z dziećmi	325
13. Zasady działań korekcyjnych	326
14. Zadania nauczyciela prowadzącego pracę korekcyjno-wyrównawczą	327

Rozdział VIII. POMOC LOGOPEDYCZNA W PROCESIE REHABILITACJI

1. Koncepcja logopedii i jej specjalizacje zawodowe	331
2. Rozwój logopedii w Polsce	332
3. Opieka logopedyczna w Polsce	334
4. Rozwój mowy — przyczyny jej zaburzeń	340
5. Proces rehabilitacji logopedycznej	343
6. Funkcje pomocy logopedycznej dzieciom upośledzonym umysłowo	346
7. Metody pracy logopedycznej	347
Ćwiczenia stosowane na etapie przygotowawczym do opanowania prawidłowej mowy	347
Metody wywoływania dźwięków	348
Utrwalanie dźwięków	349
8. Ogólne zasady metodyczne	349
9. Efekty rehabilitacji mowy	350
10. Rehabilitacja logopedyczna dzieci z uszkodzonym słuchem	351

Rozdział IX. KSZTAŁCENIE SPECJALNE DZIECI WYBITNIE ZDOLNYCH

1. Cechy wyróżniające uczniów zdolnych	354
2. Problem kształcenia uczniów zdolnych w Polsce	358
3. Wybrane formy pracy z uczniami zdolnymi w Europie	359

ANEKSY

1. Szkolnictwo specjalne w Polsce w latach 1980–1995 (Rocznik Statystyczny GUS 1995)	366
2. Szkolnictwo specjalne w Polsce w roku szkolnym 1994/95 według rodzaju niepełnosprawności uczniów (Rocznik Statystyczny GUS 1995)	367
3. Zarządzenie nr 9 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 czerwca 1996 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych specjalnych szkołach podstawowych oraz zasadniczych i średnich zawodowych	368
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 1997 r. w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim	376
5. Deklaracja Praw Dziecka uchwalona jednomyślnie przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 listopada 1959 roku	381
6. Deklaracja Praw Osób Upośledzonych Umysłowo. Rezolucja 2856 (XXVI) przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 grudnia 1971 roku	384
7. Deklaracja Praw Osób Niepełnosprawnych. Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 9 grudnia 1975 roku	386
8. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 listopada 1989 roku	389
9. Ustawa z dnia 21 września 1990 roku o Ratyfikacji Konwencji o Prawach Dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 listopada 1989 roku	390
10. Podstawowe Zasady Dotyczące Wyrównania Możliwości Rozwojowych Osób Niepełnosprawnych, przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 grudnia 1993 roku ...	391

BIBLIOGRAFIA 397